

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

PE DRUMURI MISIONARE

— ÎN CETATEA MOȘILOR —

Prea Sfințitul Episcop *Nicolae Colan* a plecat din nou într-o călătorie misionară. Timp de o săptămână va străbate o parte însemnată din regiunea munților apuseni de pe valea Arieșului, spre a duce cuvânt de mângâiere și îndrumare unei populații copleșită de mizerii.

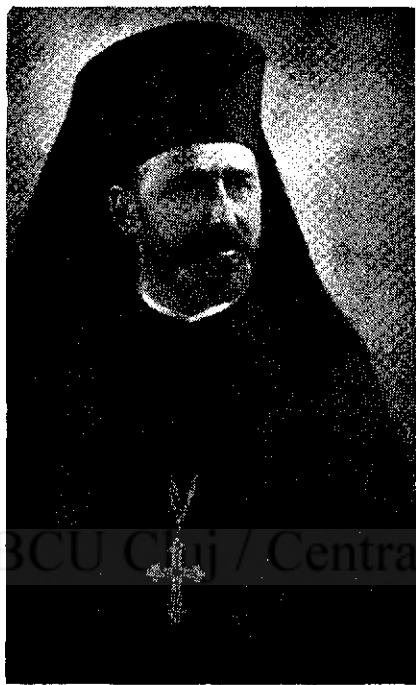
Jerfelnicul Arhieru se va ridica prin Vidra lui Avram Iancu până sus pe culmile din Albacul lui Horia, și înfruntând oboselile unui drum alpin anevoios, o să cunoască din intuiție personală situația reală a parohiilor noastre de munte.

Pitorescul primăverii ce dă culori de poezie satelor spânzurate pe stânci sau risipite pe muchi de dealuri, pe cât de mult va încânta ochiul pasionaților de frumuseți, pe atât de puternic va contrasta cu sărăcia neagră din interiorul căsuțelor de lemn, unde totuși bat inimi credincioase și dornice de lumină.

Căci adevărul este acesta: tragedia Moșilor constituie o tristă realitate, pe care o semnalează toți cercetătorii serioși, fără a-i găsi soluția necesară.

Guverne și bărbați de stat impresionați de soarta nepoților lui Horia, au făgăduit pe rând să se ocupe de schimbările imperioase renașterii lor, dar vai, măsurile luate au fost sporadice și fără importanță generală. S'au elaborat planuri de ansamblu, intelectuali-moși au propus sugestii competente, ziarele țin mereu la suprafață problema munților apuseni, însă pe cât vedem întârzie voința energică de stat sau particulară, care să înceapă acțiunea de mari proporții patriotice, și s'o ducă înainte cu perseverență în ciuda dificultăților și pesimismelor cobitoare.

Un lucru este sigur: că asemenea operă spre a reuși, trebuie să se facă neapărat cu sprijinul și colaborarea activă a factorilor locali de conducere, cari

P. Sf. Episcop Nicolae Colan

ei singuri cunosc sufletul popular și condițiile lui de viață specială.

Refacerea economică a Moșilor este în funcție de un complex de condiții sociale, ce se împletesc una cu alta, și deci vrednice deopotrivă de aceeași atenție în distribuția forțelor constructive. Ni se pare însă, că printre ele *factorul religios* are un rol determinant, grație acelei tradiții milenare pe care el și-a dobândit-o în viața neamului românesc de pretutindeni.

Investirea cu harurile dumnezeirii a dat, prin urmare, *preoților* noștri un rost înalt, covârșitor în destinul poporului, pe care nimenea nu-l putea egala sau înlocui. El se menține aproape neschimbat și astăzi, căci sfințenia patrafirului potolește suferințele și încălzește nădejdele în bunătatea cerului, spre care se ridică totdeauna ochii țăranilor îngândurați.

Dacă e vorba deci de mișcarea salvatoare pentru Moși, preotul este cel dintâi luptător, la care trebuie să se facă apel hotărât, fiindcă el deține cheile încrederii și însuflețirii credincioșilor.

Dar cine nu știe, că preotul

din munți este apăsător de aceeași sărăcie amară ca și enoriașii lui, cari pribegesc cu donițele pe drumurile țării? În conferințele protopopești și cercurile religioase, slujitorii Domnului sunt nevoiți, cu durerea în suflet, să-și strige neconținut tristețile unui trai chinuit, care le taie toate elanurile și le zădărnicește toate planurile unei pastorații ideale. Lipsa sesiunilor parohiale, de care se bucură colegii lor din câmpie, inexistența terenurilor cultivabile, absența veniturilor stolare și refuzarea oricărui spor excepțional la leafa de servitori ce-o au dela stat — sunt tot atâtea cauze cari scoboară fatal pe preotul din munți la aceeași treaptă de sărăcie cu ciubărării rătăcitori. Nu numai materială, ci treptat și intelectuală. Diploma de licență rămâne un act lipsit de orice conținut real,

„În sfârșit s'a arătat însăși celor unsprezece, când ședeau la cină, și le-a imputat pentru necredință și pentru împietrirea inimii, că pe cei ce L-au văzut înviaț nu i-au crezut. Apoi le-a zis lor: „mergeți în toată lumea și propoveduiți Evanghelia la toată făptura.“

Marcu 16, 14—15.

fiindcă i l-a înghițit adversitatea vieții rurale și neînțelegera conducătorilor de stat. Astfel nu-i nici o mirare, că se produc urmările dezastruoase cuprinse în sf. Scriptură, care zice: „*Bate-voi păstorul și se va risipi turma.*“

Moșii sunt pe povârniș astăzi. Vroim serios să-i mântuim? Atunci cea dintâi măsură ce se impune este: *dreptate preoților*. Să li se asigure o existență *ororabilă*, prin aceluși mișm de revendicări, repetate zadarnic de ani de zile prin conferințe și memorii documentate.

Acum P. S. Episcop *Nicolae* va auzi din sat în sat, aceste jalbe grele, verificându-le conținutul în fețele supte și curțile desgrădite ale celor ce-l vor primi totuși cu dragoste și bucurie curată.

Astfel din noua călătorie misionară va eși o mare experiență, care meditată acasă și înfățișată cu autoritate factorilor răspunzători, va putea însemna un început de lecuire a tragediei din cetatea Moșilor noștri.

PROBLEMA CONCUBINATULUI

E drept că în ultimul timp numărul concubinatelor a crescut simțitor. În special acest lucru se poate observa în pătura urbană a populației, unde chiar unii dintre oamenii mari și cu multă carte, văd par'că în concubinată o formă superioară de conviețuire și un grad de emancipare de sub dictatura moralei creștine.

Materialiștii și umanitariștii au un cult exagerat pentru principiul libertății. În numele acestei false libertăți vin să uzurpe toate formele milenare de viață a unui popor, isvorâte dintr'o tradiție adânc creștină și națională.

Noroc că prin satele noastre aceste forme vechi de viață se mențin și căsătoria își păstrează caracterul ei religios.

Creștinul dela sate consideră concubinatul ca un păcat și viețuirea în afară de binecuvântarea bisericii, ca o mare fărădelege. Aceasta o face în urma credinței care nu s'a alterat încă în sufletul lui. De aceea și cazurile de concubinată sunt puține la sate.

La orașe și în pătura intelectuală a societății lucrurile se petrec tocmai întors: Credința scăzută iar procentul concubinatelor destul de mare. Cine poartă vina? Cari sunt cauzele cari produc aceste devieri mari dela linia de viețuire creștină în care s'a integrat de veacuri poporul românesc?

Mai întâi, curente străine venite de prin Apus, cu vădit conținut imoral și ateist, clătînând din temelii întreagă cultura noastră națională.

Elemente străine s'au făcut propagatoare a acestor curente de anarhie și destrămare sufletească, tulburând apele liniștite ale vieții noastre naționale.

Aceste tulburări se resimt și în domeniul religios al satelor, unde au aruncat între frați sămânța urii, în locul concepției creștine-spirituale, materialismul înăbușind tendințele de afirmare și înnoire religioasă.

În numele libertății cer desrobirea omului de sub domnia și călăuză bisericii, atunci când omul posedă dela natură libertatea de a se conduce și viețui după gusturile și plăcerile lui.

Materialismul și ateismul sunt sisteme filozofice și concepții de viață care atacă profund structura vieții noastre creștine și naționale. Sub raport religios, iată roadele lor: sectarismul, care cucerește mereu teren prin sate și printre rândurile țărănilor; concubinatul și viețuirea liberă și imorală; divorțuri cât mai dese, toate simptome de descompunere.

În fața acestei primejdii care atacă sănătatea morală a poporului, ce să facă preotul și cu ce mijloace să o combată?

— *Să lupte!* — vor zice unii. Ei bine, de mijloacele lui pur spirituale astăzi lumea nu se prea sinchisește, mai ales lumea de prin orașe.

Acțiunea bisericii rămâne ineficace dacă nu se produce un curent de revenire și întoarcere, acolo sus, în pătura conducătoare, la vechile forme de viață creștină, la alvia sănătoasă

a tradiției.

Statul, prin factorii săi, să imprime societății concepția creștină a vieții ca o normă de conduită în toate manifestările omului. Abaterile dela viața religioasă să fie sancționate.

Mână în mână Biserica și Statul, unul cu mijloacele spirituale, altul de constrângere externă vor reuși de sigur, în scurt timp, să refacă sănătatea morală a poporului.

1. Până atunci preotul să fie cu grijă la încheerea căsătoriilor, mai ales la acelea cari se fac din interese și calcule materiale.

2. Să arate prin predică păcatul greu al concubinajului precum și consecințele lui funeste din punct de vedere familiar, religios și juridic.

3. Să nu administreze slujbele și nici o taină concubinilor ca unora ce duc o viață păgână.

Pr. GR. TRIMBIȚAȘ

ÎNARMAREA SUFLETEASCĂ

Trăim timpul când înarmarea formează primul capitol din bugetul Statului și nu este popor care să nu-și accelereze fabricarea armamentului, de perfecționarea căruia depinde reușita războiului. Raționamentul oamenilor de stat, că dezarmarea va fi chezașia păcii îndelungate a dat faliment și s'a ajuns la convingerea că intervalul dintre două războaie numai prin o forță armată îl poți asigura.

Înarmarea nu face parte numai din organizația politică a unui stat pentru asigurarea fruntariilor și menținerea tratatelor de pace, ci înarmarea este prevăzută chiar și în domeniul vieții noastre spirituale pentru neștirbirea sfintelor canoane și nestrămutarea învățăturilor dogmatice. Pentru a putea sta față tuturor ereziilor, apostolul Pavel îndeamnă pe primul episcop din Efes, pe Timotei și-i spune: „să pui în vedere cătorva să nu învețe învățături străine”; iar Efesenilor: „îmbrăcați-vă cu toate armele lui Dumnezeu ca să puteți

să țineți piept împotriva uneltirilor Diavolului.” Și așa apostolul Pavel consacră un întreg capitol pentru înarmarea sufletească: „îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății, — încălțăminte evangheliei, — pavăza credinței, — coiful mântuirii — și sabia duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu” Ef. 6. Și astfel apostolul Pavel formează oștirea lui Hristos împotriva lui antichrist.

Și câți antichristi nu se ridică azi împotriva creștinismului: francmasoneria de sus privește cu dispreț; iar comunismul de jos atacă cu furie, sectarismul de toate nuanțele sfidează bunul simț al creștinului. „Împotriva căpeteniilor acestui întunec” maica noastră Biserică trebuie să ia inițiativa unei mobilizări generale, în deosebi azi când în capitala Sovietelor *Congresul ateilor* pune în cumpănă existența creștinismului și încearcă din nou sigilarea mormântului sfânt, pentru a dănuți Ana și Caiafa, iar Iuda a-și umplea punga.

E timpul pentru ca să ne înarmăm cu toate armele duhului în spiritul conceput de către sf. apostol Pavel, e timpul să mobilizăm întreaga oștire a lui Iisus pentru a pune sta-

vilă cangrenei ateismului, e timpul a eși în prima linie de foc și chiar a ne sacrifica viața, drept preț de răscumpărare pentru izbânda creștinismului.

Pr. V. ȘEULEANU

CONFERINȚE PASTORALE

Conferința de primăvară a preoților din protopopiatul Turda.

S'a ținut în ziua de Sf. Gheorghe, în parohia Turda.

După mărturisirea preoților, s'a oficiat liturgia înainte sfințită de către un sobor de preoți în frunte cu Păr. prot. *Iovian Murășianu*. Izvor de adâncă evlavie și cuminecare a sufletelor cu frumusețea trăirii deasupra celor vremelnice, este această sfântă slujbă. La priceasnă a predicat Pr. *Teodor Drăgoi* despre importanța Sf. Taine a Mărturisiri. După predică s'au împărțășit preoții și mulțimea credincioșilor cari au umplut frumoasa Catedrală, ca într'o zi de mare praznic.

Conferința s'a deschis în localul fostei școale confesionale, prin cuvântul Păr. prot. *Murășianu*, care și-a exprimat bucuria de a se vedea iarăși în mijlocul preoției cu care și-a împărțit gândurile, bucuriile și greutățile slujbei întru zidirea Împărăției lui Iisus.

Tema: „Cauzele și mijloacele de combatere a concubinajului”, s'a cetit din partea preoților Gh. Oniș și L. David, apoi s'a împărțășit de o largă discuție la care au luat parte preoții: prof. Greg. Biji, V. Șeuleanu, N. Radu, Avram Nichita și alții. În concluzie s'a spus că principalele cauze ale concubinajului sunt: starea morală decăzută, indiferența religioasă, scoaterea din lege a obligativității căsătoriei religioase, discordanța dintre gradele de înrudire admise la căsătoria civilă și cea religioasă, și divorțurile civile ne urmate de cel bisericesc.

Pentru înlăturarea acestor cauze va trebui ca Biserica să lupte prin

toate mijloacele ce-i stau la dispoziție. Măsura radicală ar fi să recâștige legiferarea căsătoriei bisericești și conlucrarea Bisericii la pronunțarea divorțurilor. Prin aceasta s'ar înlătura multe din cauzele mai sus înșirate, rămânând în sarcina Bisericii educația morală pentru cinstirea vieții familiare, care sfântă trebuie să fie în fața tuturor creștinilor adevărați.

Înainte de încheierea conferinței s'au cetit câteva ordine cu caracter confidențial.

Pr. N. RADU

Cerc religios în comuna Rogoz.

În ziua de 9 Mai 1937 a avut loc o întrunire a Cercului religios în comuna Rogoz, din prot. Tg.-Lăpuș, cu următoarea ordine de zi:

S'a oficiat Sf. Liturghie în sobor de către preoții: Alexandru Herman, din loc, Gavril Petruțiu, din Libotin. Vasilian Inochentie, ieromonah Cupșeni, Visarion Săpânțan, ieromonah capelan în comuna Ungureni.

Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de corul credincioșilor din loc, sub conducerea teologului Romulus Buda din Ungureni. La sfârșitul Liturghiei au ieșit întâiu preoții și apoi credincioșii din loc și jur și au asistat la sfințirea unui clopot, cumpărat din contribuția credincioșilor din comuna Rogoz.

După încheierea serviciului a urmat o predică rostită de păr. Gavril Petruțiu, despre însemnătatea și rostul clopotelor în Biserica noastră creștină.

Pe această cale, ținem să aducem mulțumiri părintelui local, care prin experiența pe care o are, a reușit în aceste vremuri de criză financiară să cumpere acest clopot prin contribuția credincioșilor cât și a părintelui.

R. B.

FOILETON

Vechiul Testament și creștinismul.

Criticul liberal, voește așadar să deducă originea, integritatea și autoritate cărților sfinte numai din analiza conținutului lor. E clar, că în întrebările istorice, mărturiile istorice au precădere, și aceste trebuiesc cercetate și uzitate cu o deosebită atențiune. Momentele interne ale unei cărți în cele mai multe cazuri nu au o absolută putere documentară. A exclude deci mărturiile istorice înseamnă deschiderea posibilității celor mai grave erori. În scoarerea argumentelor interne singurul criteriu liberal, este rațiunea individuală. De aci rezultatul atât de variat. Câți cercetători, atâtea păreri. Fiecare jonglează cu dovezile. Câștigi impresia că întâi este concluzia subiectivă, dictată de aversiunea mai mică, sau mai mare față de o parte a sf. Scripturi, apoi vine motivarea. Procesul este inductiv și nu deductiv.

Ceeace coboară și mai mult acest sistem, în ochii oricărui om de știință, este patimă plină de ură cu care tratează textul biblic. Imparțialitatea

este nota specifică cercetărilor științifice. De ce atunci o îndoită măsură față de literatura biblică și literatura profană? Orice scriere profană veche, orice monument scris, pentru liberal prezintă o valoare absolută, în schimb în cărțile sfinte e de ajuns o aparentă eroare de formă, pentru a le privi cu neîncredere, pentru a le denega valoarea. În orice chestiune tratată și în sf. Scriptură și într'o altă scriere profană, i se dă precădere celei din urmă, fără nici o cercetare. Poate fi vorba de cel mai indubitabil neadevăr, dacă este cuprins într'o scriere profană, este ridicat la rangul de adevăr absolut.

În fine contestarea supranaturalului, aduce cu sine contestarea conținutului esențial al sf. Scripturi, făcând imposibilă o cercetare obiectivă.

Mai bine ne putem da seamă de grozăvia acestei metode în aplicarea ei practică. Să privim d. e. pe un cunoscut reprezentant al ei „Iul. Wellhausen” în cercetările întreprinse asupra celei mai importante cărți istorice a Vechiului Testament „Pentateuchul”. Ostil adevărului susținut de biserică, adevăr ce se întemeiază pe mărturiile tuturor celorlalte cărți ale Vechiului Testament, pe mărturiile Mântuitorului ale apostolilor și sf. părinți, Wellhausen se crede în măsură să stabilească un alt

adevăr. Înarmat cu convingerea că religia Vechiului Testament este un produs al evoluției, încrezător în suveranitatea absolută a rațiunii, pornește la lucru. Întâi elimină din carte tot ce este minune. Găsește o diferență de expunere, un amestec de cuvinte mai noi în pasagi cari presupun o epocă mai veche, o diferență de numiri date lui Dumnezeu, o diferență de ideologie religioasă, o seamă de repețiri, de aparente contradicții — și de aci concluzia că Pentateuchul este o compilație din 4 documente. Două documente istorice: Iahvistul și Elohistul, iar două legislative: Deuteronomul și Codicele Preoțesc. Timpul apariției lor e diferit. Cel mai vechi Iahvistul scris pela 850 a. Hr. în regatul de sud. Expunerea lui mai naturală și autopomorfizatoare, inzistă asupra cauzelor naturale ale evenimentelor.

Elohistul apare cu 100 de ani în urmă, pela 750 în regatul de nord. Are predilecție pentru numele lui Dumnezeu Elohim. Reprezentarea lui despre Dumnezeu este mai serioasă, decât a Iahvistului, are un mai pronunțat timbru religios.

Deuteronomul care nu trebuie identificat cu „Deuteronomul” cartea a 5-a din Pentateuch, un codice de legi din timpul regelui Iosia, ajuns în mâna regelui îi servește la centralizarea cultului.

Sfințirea capelei ort. rom. din Miercurea-Niraj.

În ziua de 9 Mai (Duminea Tomii) s'a sfințit cu un impresionant ceremonial capela ortodoxă din orașelul Miercurea Niraj, jud. Mureș, prin protopopul Stavrofor Ștefan Russu din Tg.-Mureș, asistat de preoții profesori Dorift Șuteu și Ioan Leuca, apoi preotul Ieronim Puia inspector școlar, preoții Gavril Covrig din parohia Murguești și I. Guțu din parohia Moșuni.

Răspunsurile au fost date de cântăreții din Tg.-Mureș în frunte cu învățătorul Ion Moldovan și de tineretul din comuna Veța.

Au asistat toate oficialitățile din Miercurea Niraj în frunte cu primarul și primpretorul nou venit, cari au dat un deosebit concurs la înființarea acestei capele, ajutați de învățătorul director I. Iacob precum și de ceilalți intelectuali.

În predica înălțătoare ținută la sfârșitul slujbei de prot. Ștefan Russu, s'a remarcat faptul că pentru întâia dată se ridică un lăcaș de rugăciune în acest centru secuiesc, care a în-

ghițit și nimicite multe biserici românești din acest ținut în decursul vremurilor de răstrie.

Insemnătatea bisericilor ridicate în aceste ținuturi se va vedea abia mai târziu. Dovada o face biserica soră unită, căreia i-a succes să readucă la românism în anul curent peste treisute de familii complet pierdute pentru neamul nostru în satele din împrejurime, și pentru cari s'a făcut multă vâlvă în ziare.

După serviciul divin s'a ținut un banchet în salele casei culturale, unde s'au spus mai multe cuvântări. Dl protopop vorbește pentru înaltul păstor sufletesc, iubitul episcop Nicolae al Clujului. Preotul profesor D. Șuteu pentru Păr. prot. Șt. Russu ca delegat al Preasfinției Sale episcopul Clujului, preotul Ion Oltean în numele bisericii unite, la care îi răspunde dl protopop. Vorbesc apoi cu multă însuflețire primarul orașelului, primpretorul, învățătorul director I. Iacob, Al. Gligor pensionar și alții.

Un participant.

dela Sâmbăta-de-sus, jud. Făgăraș, o suprafață de 1000 hectare pădure, din jur, cu care va fi împroprietărită. Aceasta în urma legii votate de Parlament de a se întregi vetrele mănăstirilor istorice cu terenuri și păduri, spre a-și relua vechiul rol de focare ale vieții și culturii religioase.

I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan, care ține să creieze la Sâmbăta-de-sus un centru de călugărism luminat, a lucrat metodic de ani de zile, uimind pe vizitatori cu realizările de până acum. Datorită intervenției I. P. S. Sale a venit dl ministru V. Iamandi să facă gestul impresionant al împroprietăririi mănăstirii, pentru care Mitropolia Ardealului îi rămâne profund recunoscătoare.

A murit Dr. Pavel Opriș. În cimitirul din Tebea a avut loc înmormântarea regretatului profesor pensionar Dr. Pavel Opriș. Defunctul în vârstă de 78 ani, a fost unul din cei mai vrednici luptători naționali din Zarand. Profesor distins și director exemplar al gimnaziului nostru din Brad, a luat parte la toate frământările românești din epoca ungurească, pregătind sufletul atâtor generații de elevi pentru neam și idealurile lui. A fost membru în toate corporațiunile noastre bisericesti și culturale, unde a lucrat cu pricepere și hărnicie neobosită, câștigându-și simpatia tuturor bunilor români. El va rămânea în istoria Zarandului ca unul din conducătorii spirituali cei mai de seamă. A dovedit-o și participarea tuturor intelectualilor din acel ținut la înmormântare. Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii.

Maialul Brașovenilor. Duminea trecută a avut loc în pădurea Hoia din Cluj, maialul tradițional al Brașovenilor. Începutul s'a făcut de Sâmbăta seara prin defilarea intelectualilor, cu chipie de elevi în cap,

pe străzile principale, având în frunte pe dl prof. Sextil Pușcariu, președintele FOR-ului. Duminecă dimineața s'au cântat de toți brașovenii în fața Lupoacei diferite marșuri patriotice, apoi însoțiți de care alegorice și public numeros în costume naționale, au mers în pădurea Hoia, unde se strânseseră mii de cetățeni de toate limbile. Aici s'a desfășurat programul obișnuit cu jocuri, cântece și glume într'o minunată atmosferă românească. Au fost și oaspeți distinși din București, care au rămas încântați de obiceiurile noastre.

Naționalizarea profesiunilor. Duminea trecută a avut loc în București, congresul federației asociațiilor profesionale intelectuale din România, la care au luat parte profesioniștii intelectuali din întreaga țară. După desbateri serioase s'a votat următoarea *Moțiune*: Profesioniștii intelectuali din toată țara reuniți prin asociațiunile lor în congres general, solicită tuturor factorilor de răspundere ai acestei țări, ca printr'o străduință unitară și continuă, să asigure înfăptuirea, cât mai grabnică, a următoarelor deziderate: 1. Aplicarea principiului românizării profesiunilor intelectuale și stabilirea mijloacelor pentru promovarea și propășirea elementului etnic-național. 2. Românizarea capitalurilor și în special al capitalului marelui finanțe și a marelui industriei prin efortul combinat al statului și al Băncii naționale. 3. Revizuirea tuturor împământărilor, atât a celor privitoare la străinii ce s'au stabilit în țară după data armistițiului și a păcii generale, cât și a celor dobândite prin optare, în legătură cu tratatele de pace dela Saint-Germain și Versailles. 4. Revizuirea tuturor diplomelor și a echivalărilor care au servit de bază aprobărilor de liberă practică date după data armistițiului și a păcii generale. 5. Creierea unui oficiu al muncii intelectuale care să se ocupe atât cu problemele de orientare și pregătire profesională, cât și cu cele

INFORMAȚIUNI

Programul vizitației canonice din Munții apuseni.

P. S. Episcop Nicolae Colan, însoțit de consilierii eparhiali și corul Academiei teologice, a stabilit itinerarul următor:

Sâmbăta 15 Mai: (ora 15 plecare din Cluj) ora 19 sosire la Câmpeni.

Duminea 16 Mai: ora 9 jumătate Sf. Liturghie în Câmpeni.

Luni 17 Mai: ora 9 jumătate Sf. Liturghie în Casa Ianului; ora 17 Sfeștanie în biserica parohială din Avram Iancu.

Marti 18 Mai: ora 9 jumătate Sf. Liturghie în Sohodol; ora 16 Vecernie în Peleş.

Miercuri 19 Mai: ora 10 Sf. Liturghie în Certege.

Joi 20 Mai: ora 9 jumătate Sf. Liturghie în Săcătura; ora 16 Sfeștanie în Neagra-de-jos.

Vineri 21 Mai: ora 9 jumătate Sf. Liturghie în Albac; ora 12 Parastas la monumentul lui Horia din Arada.

Sâmbăta 22 Mai: ora 9 jumătate Sf. Liturghie în Gârda-de-jos; ora 15 Vecernie în Arieșeni; ora 17 plecarea spre Cluj.

Înzestrarea mănăstirii Brâncoveanu. Aflăm cu deosebită bucurie, că dl V. Iamandi Ministrul Cultelor a rezervat pe seama mănăstirii Brâncoveanu,

Scurt înainte de exil, sau chiar în decursul exilului un redactor necunoscut unește Deuteronomul cu Iahvistul și Elohistul, unite deja de mai înainte.

În exil, sau după exil apare al doilea codice legislativ: cod. preoțesc, care este încadrat de însuși autorul în opera I. E. D.

Esdra aduce această operă din Eil la 458 în Ierusalim, iar la 444 cetește părți din ea poporului. Aceasta ar fi „Legea”. Legea inspirată de Dumnezeu și scrisă prin Moise în sec XIV a. Hr.

Conform acestor concluzii Pentateuchul este disecat într'o mulțime de părțicele. Bineînțeles fiecare presupus document la rândul său reprezintă el însuși un drum evolutiv. Iahvistul și Elohistul niște colecții de tradiții păstrate în gura poporului, tradiții, cari stau sub influința tradițiilor popoarelor vecine cu o cultură mai veche — Deuteronomul și Codicele preoțesc niște colecții de legi, practicate de mult în viața poporului. Contribuția redactorilor a fost de a imprima un timbru religios propriu epocii lor.

De observat în metoda critică Wellhauseniană, precum de altfel peste tot în metoda critică liberală, joacă un rol important critica literară.

Conștientă de pericolul ce-l prezintă asemenea aberații, teologia critică obiectivă a luat atitu-

dinea cuvenită. Critica liberală este combătută cu strălucire. Se consideră drept menire a epocii noastre apărarea independenței religiei și eticei biblice în fața unor încercări de a prezenta religia Vechiului Testament cât și creștinismul prept un simplu sincretism.

c) *Combaterea concluziilor la cari ajunge liberalismul față de religia Vechiului Testament.*

Aplicarea principiului evoluționist în domeniul vieții religioase, precum și a sistemului de cercetări critico-destructiv (propriu liberalismului modern) în studiul religiei Vechiului Testament, duce la niște concluzii într'adevăr uluitoare.

Propriu zis combaterea ideilor călăuzitoare ale unui sistem de cugetare și combaterea formei lui de investigații asupra materialului documentar, face de prisos combaterea concluziilor la cari ajunge. Din niște idei preconceptuate, false — dintr'o cercetare completamente lipsită de orice caracter științific, nu pot rezulta, decât concluzii false.

Este totuși necesară în cazul dat estinderea cercetărilor, și asupra concluziilor, întrucât practice de ele ne isbim mai mult în atitudinea dușmănoasă față de Vechiul Testament și întrucât este bine să se evidențieze până la ultima limită absurditatea liberalismului.

De observat în cursul acestor cercetări, nu arareori ne va fi dat, să constatăm la reprezentanții curentului încriminat îndoicli, încercări disperate de a trece peste obstacole de neînălțat, au chiar tendințe de a retușa și retracta principiile călăuzitoare.

Iată tot atâtea momente cari întăresc punctul nostru de vedere.

Din studiul nepărtinitor asupra cărților Vechiului Testament, (spune teologia liberală) rezultă că nu este o opesă inspirată de Dumnezeu, ci un produs al evoluției vieții religioase a poporului iudeu. Mai mult chiar, istoricul acestei vieți nu este redat cu toată obiectivitatea, ci din interese de castă, s'a s'ăvârșit un fals grosolan, transpunându-se idei religioase și forme cultice în epoci munt anterioare, improprii vieții spirituale a timpului. Din această concluzie principală se derivă o serie de alte mai mici.

Negația inspirației Vechiului Testament rezultă cu necesitate din negația raționalistă a existenței supranaturalului în lume. Atunci singura explicație posibilă, Vechiul Testament trebuie să fie oglinda vieții religioase naturale.

(Va urma).

Prof. L. G. MUNTEANU

de îndrumare, ajutorare și plasare. 6. Congresul dă împuternicire deplină consiliului confederației să urmărească pe toate căile, aducerea la îndeplinire a acestor deziderate.

Nereguli pe moșia arhiepiscopului Cisar. Ministerele agriculturii și domeniilor și acela al educației naționale au constituit o comisie mixtă, care va cerceta marile nereguli pe care angajații I. P. S. Sale Arhiepiscop Al. Cisar le-au comis pe moșia arhiepiscopiei din județul Bihor. I. P. S. S. Arhiepiscopul Cisar zilele trecute a cercetat personal neregulile la fața locului asistat fiind de dl dr. N. Irimia, jurisconsultul arhiepiscopiei. Opinia publică din Bihor, care de mult știa de aceste nereguli, așteaptă cu mult interes rezultatul cercetărilor.

Succesul unui fiu duhovnicesc al P. S. nostru Episcop. Dl *Gigi Noveanu*, student în filozofie (anul III) excelent poet și fin scriitor, a fost ales președinte al Societății Studenților în Litere și Filozofie. Dl *Gigi Noveanu*, e unul dintre tinerii descoperiți și încurajați de P. S. Episcop Nicolae Colan. În coloanele „*Vieții Ilustrate*” dl *Gigi Noveanu*, primit foarte bine și încurajat, a scris o mulțime de poezii lirice și câteva articole literare. Poeziile dlui *Noveanu*, sunt mărturisiri sincere ale unui suflet creștin și românesc, iubitor de „legi și datini”, îndrăgostit de peisajul mioritic. E un mic vezuv de simțire ortodoxă și naționalistă.

Câți orbi avem. Doctorul institutului de orbi din Cluj, dl Gh. Halorevici a arătat zilele trecute, că după statisticele făcute, avem în toată țara un număr de peste 10.000 orbi. Dintre aceștia abia 500 se bucură de asistență și învățământ special în așezămintele Statului. Clujul stă în fruntea lor, cu o serioasă organizație și rezultate apreciabile. E nevoie să se miște și celelalte orașe mari, spre a putea cuprinde într-o operă de ocrotire creștină pe toți nenorociții țării, lipsiți de lumina ochilor. Biserica din partea ei, le va da tot concursul moral trebuitor.

Mulțumită publică. Consiliul parohial al bisericii ort. rom. din Sălcia de sus, protopopiatul Lupșa, aduce călduroase mulțumiri, următoarelor femei organizate în „Reuniunea pentru înfrumusețarea bisericii”: d-na Pr. C. Gog, Valeria Meșter, Sabina Țăran, Paulina Ionicu, Natalia și Mărioara Ghiorghiu, Todoră Moisă, Dochia Onea, Marina Gaja, Grațiana Duma, Ana Ionicu, Lina Gog, Nastasia Gog, Ana Ruen, Nastasia Aron, Dochia Proja, Maria și Ana Proja, Smarandita Proja, Paraschiva Gog, Catalina Marta, Ioana Ruen, Elena Ionicu, Smarandita Cioara, Ana Marta, Floare Oltean, Letiția Chirilă, Ana Cucea, Silvia Pantea, Todoră Buleandă, Crucia și Ana Pantea, Ana Gligan și Maria Duma care, au donat, și împodobit biserica cu ștergare (prosoape) executate în culori și motive românești în valoare de 11.000 Lei și o aco-

peritoare pe Sf. Prestol donată de dna M. Deac 500 Lei. Aceleași mulțumiri se aduc următorilor credincioși: Gheorghe Țăran, Ioan Onea, Ioan Gog Moise, Ioan Gog Hamp, Vasile Gligan, Gavril Gog, Gh. Roșă, Grigorie Pantea, Grigorie Macarie, Simeon Gaja, Vasile Duma, Ioan Ghiorghiu, Victor Cioara, Valer Ionicu, Todor Praja, Nicolae Moisă, Ioan Aron, Filip Marta, Vasile Chirilă și Vasile Leombrea care, au donat fiecare câte o icoană în valoare de Lei 150. Total Lei 300.

Considerând că răsplata unei asemenea mulțumiri este prea mică în raport cu darurile făcute, rugăm pe Dumnezeu să reverse asupra lor toate darurile sale, iar faptele vrednice de laudă ale acestora să fie pildă și pentru alții. Pr. C. Gog.

BIBLIOGRAFIE

Dr. Andrei Buzdug: Doamne, mântuește-ne că pierim. Cuvântări funebre. Cluj, Tipografia Eparhiei Ortodoxe Române, 1937, în 8° 203 p. Lei 90.

Păr. *Dr. Andrei Buzdug*, autor de manuale de religie pentru cursul primar și a două volume de predici pentru Duminicile și sărbătorile anului, a publicat mai nou, un volum de Cuvântări funebre, care apare în bune condiții tehnice la Tipografia Eparhială, având și arhierasca binecuvântare a P. S. Episcop Nicolae Colan.

Într-un stil curgător și neaș românesc — aproape fără neologisme — Păr. *Dr. Andrei Buzdug* ne dă 50 de cuvântări funebre impresionante și totodată mângâietoare prin exemplele și învățăturile ce le imbie.

Fiecare cuvântare, pleacă dela un citat biblic, are un conținut teologic expus într-o formă ușor perceptibilă de oricine și dă și exemple alese cu multă dibăcie, pe cari dacă preotul le spune cu accentul necesar, se'ntipăresc adânc în sufletele ascultătorilor.

Cuvântările acestea, au și scopul de a combate un obicei puțin acceptabil. Se știe că după datina creștinească la sfârșitul cuvântării funebre, prin glasul preotului, cel mort își ia rămas bun dela rudeni și cunoscuți. În unele părți, aceste despărțiri se fac pomenind nominal pe toți prietenii și toate rudeniile, ba, chiar și obiectele din casă și animalele pe cari nu le va mai vedea.

În cartea de care vorbim, găsim 50 de exemple de felul în care e bine ca cel mort, prin gura preotului, să-și ia rămas bun dela rudeni, binefăcători, etc.

Cuvântările sunt alcătuite ținând seamă de diversele cazuri de moarte, cari se pot ivi într-o parohie. Acest fapt e desigur foarte important, fiindcă la orice înmormântare, cuvântarea trebuie să fie adaptată situației reale (altfel se vorbește la înmormântarea unui copil și altfel la a unui bătrân, etc.)

Cuvântările Păr. profesor *Andrei Buzdug* sunt și pentru tineri și pen-

tru bătrâni, pentru bogați și pentru săraci. Tuturora le spune un cuvânt de învățătură și pe toți îi mângăie. Volumul nu poate lipsi din biblioteca nici unuia dintre slujitorii altarului.

Se află de vânzare la Librăria Eparhială Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 6. I. E. N.

Pr. N. N. Hodoroabă: „Monografia parohiei Sf. Atanasie și Chirilă cu biserica filială Vulpe din Iași.” 157 pagini. Prețul 50 Lei. Autorul acestei lucrări este unul din cei mai deștoinici purtători de condeiu bisericesc, care a dat până acum la iveală 28 scrieri, unele premiate și de Academia Română. În studiul de față păr. *Hodoroabă* urmărește istoricul parohiei sale, starea actuală cu realizările număroase în folosul bisericii și obștei, apoi situația bisericii filiale. Lucrearea este împodobită cu 25 ilustrații.

Pr. N. N. Hodoroabă: „Mântuirea în Biserica ortodoxă”. Iași. 24 pagini. Prețul 10 Lei. Este o expunere succintă, clară și temeinică a problemei mântuirii, susținută cu dovezi din sf. Scriptură, sf. Tradiție și practicile bisericii noastre. Credința, faptele bune, ispitierea Bibliei, primirea tainelor, împlinirea poruncilor bisericesti, sunt mijloacele principale ale mântuirii. Iar vremea cea mai potrivită sunt în deosebi cele patru posturi. De încheiere citează trei testamente arhieresti, printre cari și al Mitropolitului Șaguna, spre a demonstra grija de mântuirea sufletului.

„*Țara Bârsei*”. Anul IX. Nr. 3 pe Mai—Iunie 1937. Director Prof. Ax. Banciu. Brașov, Str. Murașenilor 22. Abonamentul anual 240 Lei. Numărul de față, care are 112 pagini, cuprinde articole istorice de A. A. Mușianu, I. D. Condurachi, Ing. Gh. Brânduș, Al. Popescu, Victor Marin; poezii de Ec. Pitiș, Al. Ceaușianu, A. Marin, M. Sturza, I. V. Boieriu; proză de Al. Lascarov-Moldovanu, V. Tufescu, Elisab. Hențiu, V. Hurlup; dări de seamă număroase și bibliografie. Nu ostenim în a recomanda stăruitor cititorilor noștri această solidă revistă românească.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 3231/1937.

Comunicat.

Sfântul sinod sub nr. 1453/1937 ne încunoștințează că în ședința sa din 2 Aprilie crt. a luat următoarea hotărâre:

„1. Se institue o comisiune formată din I. P. S. Mitropolit Visarion al Bucovinei: PP. SS. Episcopi: Grigore al Argeșului, Nicolae al Oradiei, Tit al Hotinului și Dionisie al Cetății Albe, care să se ocupe de reorganizarea monahismului.

2. Până nu se va lua o hotărâre definitivă în această privință, PP. SS. Chiriarhi sunt invitați să nu mai fundă în monahism călugări sau călugărițe fără pregătire specială.”

Cluj, la 7 Mai 1937.

Consiliul eparhial.

Oficiul parohial ort. rom. Hida

Nr. 34/1937.

(17) 1—1

Publicație de licitație.

Consiliul parohial ort. rom. din Hida, jud. Cluj, dă în întreprindere pe cale de licitație publică *zidirea noului biserici*, conform planului și devizului aprobat de Ven. Cons. Eparhial din Cluj sub nr. 3064/1937, invitând pe cei interesați ca în termen de 15 zile dela data publicării în „*Renașterea*” a acestei licitații, să-și înainteze consiliului parohial din Hida oferte în scris.

Concurenții vor pune o garanție de cel puțin 10% asupra prețului din deviz în suma de lei: 496.715, în numerar, în hârtii de valoare sau imobil liber de orice sarcini.

Licitatia se va ținea în ziua de 6 Iunie 1937, la ora 3 p. m. în localul școlii primare din Hida.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de-a încredința executarea lucrării, fără considerare la prețuri și condiții, aceluia dintre ofertanți, care prezintă mai multă soliditate.

Planul și devizul se pot vedea zilnic la oficiul parohial din Hida.

Epitropia nu suportă spesele de deplasare, pentru participare la licitație.

Hida, la 12 Mai 1937.

Ioan Clonța, preot. *Vasile Cozar*, epitrop.
Nr. 230—1937.

Văzut. *Ioil Ghiurișan*, protopop.

Nr. 370/1937.

(18) 1—3

CONCURS

Se publică concurs pentru ocuparea postului de paroh în parohia *Călărași* cl. II, din protopopiatul Turda, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „*Renașterea*”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar de Stat.
2. De locuință se va îngriji parohia. Deocamdată parohul va locui în fosta școală confesională.
3. Sesiune parohială 32 iug.
4. Stolele obișnuite.

Darea către Stat, județ și comună vor fi suportate de paroh.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele cuvenite se vor înainta Oficiului protopopesesc din Turda, în termenul fixat.

Candidații vor prezenta și act de învoire dela P. S. Sa Episcopul nostru și cu prealabila încunoștințare a Oficiului protopopesesc se vor prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

Turda, la 10 Mai 1937.

În înțelegere cu Consiliul parohial ort. rom. din Călăraș.

Ioivan Murașianu, protopop.

POSTA REDACȚIEI

Pr. St. M. Trâmpoale. Regretăm că darea de seamă ne-a sosit prea târziu. Am publicat în numărul trecut rezumatul făcut de către unul din însoțitorii P. S. Episcop. Așa vom proceda și cu ocazia altor vizite canonice. Vă sfătuim însă să trimiteți asemenea reportajii și ziarelor politice, ca lumea să ia cunoștință de activitatea chiriarhilor noștri!

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.